

Герасименко І.С.,

здобувач,

Академія муніципального управління

ПОБУДОВА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

Визначено об'єкти та суб'єкти регіонального управління. Досліджено регіональне управління як вид управлінської діяльності по плануванню та регулюванню соціально-економічних процесів на території регіонів. Проаналізовано формування системи управління регіональним розвитком.

Определены объекты и субъекты регионального управления. Исследовано региональное управление как вид управленческой деятельности по планированию и регулированию социально-экономических процессов на территории регионов. Проанализированы формирования системы управления региональным развитием.

Detected objects and subjects to state. Investigated regional administration as a kind of managerial activities of planning and regulation of social and economic processes in the region. Analyzed the formation of management of regional development.

Постановка проблеми. Розробка та задіяння інвестиційно-орієнтованої моделі регіонального розвитку сприяє подоланню наявних диспропорцій; створює умови для економічної зацікавленості підприємств і територій у нарощуванні обсягів інвестицій, забезпечує оптимальну структуру товарного виробництва (робіт, послуг) для найбільш ефективного використання сукупного інвестиційного потенціалу регіону, формує сприятливий інвестиційний клімат; формує критеріальні підходи оцінки впливу інвестиційної діяльності на сталий розвиток регіону та передумови змін складових системи регіонального управління, як сукупності пріоритетів функціонування регіональної господарської системи в ринкових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових розробках теоретичних та прикладних проблем інвестиційного розвитку значний внесок зробили такі відомі вітчизняні вчені, серед яких: Амоша О.І., Бажал Ю.М., Беленький П.Ю., Бланк І.А., Борщевський П.П., Бутко М.П., Гаврилюк О.В., Геєць В.М., Голикова В.І., Данилишин Б.М., Долішній М.І., Дорогунцов С.І., Карпінський Б.А., Куценко В.І., Лисецький А.С., Пересада А.А., Хвесик М.А., Чернюк Л.Г., Чижова В.І., Чумаченко М.Г. та зарубіжні вчені: Балабанов В.С., Бернс В., Бірман Г.І., Кенс Дж. М., Ковальов В.В., Макконел К., Марковіц Г., Массе П., Міллер М., Модільяні Ф., Шарп В. та інші.

Постановка завдання:

- визначити об'єкти та суб'єкти регіонального управління;
- дослідити регіональне управління як вид управлінської діяльності по плануванню та регулюванню соціально-економічних процесів на території регіонів;

– проаналізувати формування системи управління регіональним розвитком.

Виклад основного матеріалу. Рівність та однозначність відносин повинна існувати серед учасників такого розвитку: природа-людина-економіка. Для господарства регіону це означає комплексне впровадження заходів економічного, організаційного, технологічного, науково-технічного, управлінського соціального та ін. характеру, що забезпечать відповідно до вимог екології ефективне функціонування всіх ланок економіки, поступове інтегрування її до економік більш високого рівня. Збалансований просторовий сталий розвиток - це такий стан відносин всередині суспільного виробництва, коли досягається оптимальне співвідношення між економічним зростанням, стабілізацією та покращенням якісного стану оточуючого середовища, зростанням матеріальних і духовних потреб людей, що проживають на певній території.

На наш погляд сценарій сталого просторового розвитку в Україні буде здійснюватись через збалансований розвиток всіх сфер економіки регіонів та управління ним на основі виваженого акумулювання та використання перш за все інвестиційних ресурсів для комплексного розв'язання економічних, соціальних та екологічних проблем. Збалансованість розвитку - це оптимальне поєднання регулюючих важелів впливу держави на функціонування економіки, цілеспрямоване формування і реалізація засад регіональної політики, досягнення постійної рівноваги між наявними ресурсами і потребами в територіальному розрізі. Наявність обмежених в часі, просторі, якості та кількості ресурсів, особливо інвестиційних, може стримувати загальноекономічні темпи розвитку та залишатиме нерозв'язаними проблеми, котрі можуть водночас погіршити всю господарську ситуацію в регіоні.

Існування цих проблем визначає роль сталого просторового розвитку продуктивних сил в господарському комплексі та необхідність здійснення комплексу заходів на близьку та довгострокову перспективу з урахуванням тих процесів, що відбуваються в світовій та вітчизняній економіці, розробки системи важелів та механізму управління регіональним розвитком.

Необхідність розробки механізму управління інвестиційними процесами регіонального розвитку підсилюється процесом побудови в Україні соціально-орієнтованої моделі економіки, особливістю і характером трансформаційних процесів, які зумовлюють структурні зміни у всіх сферах економіки.

Регіональна управлінська діяльність обумовлюється необхідністю покращення якості життя населення через комплексний розвиток господарської системи, гармонізацію відносин з навколишнім середовищем.

Регіональний простір в Україні потребує правового врегулювання, оскільки на ньому пересікаються місцеві, регіональні, міжрегіональні, галузеві та національні інтереси, гармонізація яких потребує гнучкої регіональної системи управління.

В перехідний період, коли нарощуються лібералізаційні процеси, але директивний стиль повністю не демонтований, в регіональному управлінні потребують гармонізації процеси правового, економічного, організаційно-соціального і екологічного характеру.

Економічне забезпечення - це надання можливості регіональним органам влади повноцінно задіяти інвестиційні ресурси для використання природно-ресурсного, людського, виробничого та інфраструктурного потенціалів [3].

Організаційні аспекти регіонального управління проявляються через зміни в структурі регіональних і державних органів. Як свідчить практика, нинішні організаційні перетворення не сприяють підвищенню ефективності регіонального управління.

Правове забезпечення розвитку регіонального управління можливе за умови удосконалення законодавчої бази усіх існуючих видів управління.

Основна мета управління господарським комплексом регіону - забезпечення безперервного функціонування усіх ланок економіки, усіх стадій відтворення, всіх учасників трудової діяльності, усіх ресурсних компонентів через взаємодію об'єктів і суб'єктів регіонального управління.

Регіональна система управління включає сім блоків, а саме [4, с. 53]:

- саморегулюючі об'єкти, на які впливає лише стан ринкової кон'юнктури;
- об'єкти, котрі регулюються автономно, але потребують підтримки з боку місцевої влади (малий бізнес);
- об'єкти, котрі впливають на регіональний розвиток, але регулюються корпоративними структурами (структурні підрозділи акціонерних товариств);
- об'єкти, діяльністю яких повністю управляють органи загальнодержавної влади (державні підприємства);
- об'єкти, на які регіональне управління має опосередкований характер (спільні підприємства з іноземним капіталом);
- об'єкти, котрі засновані на регіональних ресурсах і функціонують на засадах оренди.
- досвід управління економікою в умовах лібералізації визначив його схему, що складається з чотирьох ланок: транснаціонального, національного, регіонального і місцевого, кожний з яких має свою мету, задачі і функції.

Система управління регіональним розвитком базується на таких постулатах [2]:

1. відповідність економічних результатів регіону ефективності функціонування господарського комплексу;
2. наявність зв'язків між галузями регіональної системи та її інфраструктурою;
3. вплив рівня ліквідності господарюючих суб'єктів на кінцеві результати діяльності територій;
4. управління вертикальними і горизонтальними зв'язками на основі довгострокових нормативів і регуляторів;
5. забезпечення регіональними ресурсами перспективних і поточних програм економічного і соціального розвитку;
6. збалансованість місцевих бюджетів через встановлення диференційованих нормативів їх дотування з урахуванням стану економіки та рівня соціального розвитку;
7. сполучення в механізмі регіональної системи управління централізованих управлінських рішень та місцевої ініціативи в регіональних відтворювальних процесах.

Ефективність функціонування регіональної системи управління визначається такими умовами:

1. Наявність об'єктивної системи аналізу процесів регіонального розвитку з єдиного центру на чітко визначеній методичній базі, наявній інформації.

В систему аналізу потрібно закласти ті пріоритети на які регіональні органи влади мають реальний вплив і на реалізацію яких мають відповідні ресурси. Домінантою у підходах до аналізу стану регіонального розвитку та ефективності управлінських рішень є: відповідність рівня і способу життя населення і його окремих прошарків та груп національним чи місцевим стандартам; наявність регіональних бюджетно-фінансових і інших економічних важелів прискореного розвитку; формування можливостей для нарощування людського потенціалу регіону та його трансформації в людський капітал; інфраструктурне забезпечення міжрегіональних зв'язків; наявність відповідного природно-ресурсного й екологічного потенціалу [5].

Нові підходи до управління регіональним розвитком вимагають існуючої статистичної інформації, проведення системних соціальних досліджень, запровадження сучасних інформаційних технологій.

Перехід до відкритої моделі економіки обумовив появу протиріч між загальнодержавними, галузевими, регіональними і місцевими інтересами. Сучасні реалії вимагають створення такої системи управління, яка б дозволяла якомога повніше використати економічний потенціал регіонів. Це потребує:

- надання регіонам більшої самостійності у формуванні регіональних сегментів національної економіки;

- формування нових структур управління господарськими системами;
- перегляду взаємовідносин у форматі регіональна влада – бізнес - соціум;
- зміни функцій суб'єктів регіонального управління в напрямку підтримки ринкової активності та підвищення платоспроможного попиту населення;
- задіяння правового мотиваційного механізму для розв'язання соціальних та екологічних проблем регіону на засадах солідарного фінансування.

Сучасна система управління регіональним розвитком повинна бути спрямована на:

- розв'язання соціальних проблем з метою підвищення якості та рівня життя населення;
- формування організаційно-економічних умов для реалізації всіма суб'єктами господарювання регіону їх інвестиційно-інноваційного потенціалу;
- структурні перетворення в господарському комплексі з орієнтацією на потреби ринку та організація виробництва тих видів продукції чи надання послуг, що користуються попитом і можуть сприяти підвищенню фінансової самостійності;
- організацію маркетингових досліджень та оцінку ринкової кон'юнктури як основи розробки і реалізації програм поточного і стратегічного розвитку;
- запровадження системи регіонального моніторингу з використанням сучасної інформаційної бази для здійснення системного аналізу і контролю економічної, соціальної, екологічної ситуації в регіоні.

Слід зазначити, що діюча система регіонального управління в Україні багато в чому повторює період директивної економіки, оскільки започатковані зміни не набрали комплексного характеру, а регіональна асиметрія практично поглиблюється.

Залишається недосконалим правове поле, що регулює управлінську діяльність, не усунути протиріччя між завданнями, повноваженнями та відповідальністю органів місцевої влади.

Досвід європейських країн, зокрема з минулого постсоціалістичного простору свідчить, що стратегія територіального розвитку потребує перш за все формування правового поля для реалізації ефективної політики центру, а предметом управління має стати територіальна організація регіональних господарських систем на основі активізації інноваційно-інвестиційної діяльності [1, с. 96].

На цьому шляху не менш важливим є створення ефективної системи державного управління яка повинна забезпечувати сталий розвиток територіальних систем через реалізацію інвестиційно-орієнтованої моделі та активізацію інноваційної діяльності.

Таким центром управління може виступати єдиний центральний орган виконавчої влади в рамках Закону України “Про засади регіональної політики”. На рівні області досягається узгодженість інтересів адміністративних одиниць в комплексну систему територіального розвитку. В нинішніх умовах органом управління на цьому рівні є обласна державна адміністрація. Обласна рада – як представницький орган не має чітко визначених повноважень у сфері соціально-економічного розвитку, а для управління цими процесами у неї немає виконавчого комітету. Ефективне регіональне управління не досягається також внаслідок наявності делегованих повноважень як у місцевих державних адміністраціях, так і в органів місцевого самоврядування.

Проте чим далі буде просуватись адміністративна реформа на районному рівні буде зростати роль та значення самоврядування.

Система управління тут має забезпечувати реалізацію державних, міжрегіональних, регіональних заходів територіальної громади та мати самодостатність місцевих бюджетів, а управлінські функції мають здійснюватись районною радою та її виконавчим комітетом. Адже місцеве управління – це можливість самої територіальної громади міста, селища, села, здійснювати оперативне управління життєдіяльністю своєї території.

Для управління процесами інвестиційного розвитку регіону необхідно мати робочі органи. В структурі місцевих органів виконавчої влади таких спеціалізованих структурних підрозділів не передбачено і ці функції виконують, як правило, головні управління економіки облдержадміністрації. На районному рівні навіть відповідні фахівці в державних адміністраціях відсутні. У міських, районних та обласних радах проблемами інвестиційного розвитку опікується постійні комісії рад.

На наш погляд, ця система управління є недосконалою і не ефективною, є одною із причин асиметрії регіонального розвитку.

Вважаємо, що робочими органами по підготовці пропозицій, розробці програм, окремих проектів, бізнес-планів та координації робіт по залученню інвестицій могли б бути обласні, районні (міжрайонні), міські агентства регіонального розвитку засновані міськими, районними та обласною радою самостійно, як чисто комунальні підприємства, або ж з участю бізнес-структур інноваційно-інвестиційного типу (консалтингові, інжинірингові компанії, інноваційні центри, інвестиційні фонди тощо).

Ми більше схилиємось до змішаної схеми співзасновництва, оскільки тут з'являється можливість укомплектувати агентство висококваліфікованими спеціалістами і закладається механізм мотивацій їх роботи та фінансової самостійності і відповідальності юридичної особи.

З огляду на те, що саме місцеві ради виступають співзасновниками агентств, логічним є перш за все правова сторона справи, а також майбутня передача саме їм повноважень господарів своєї території.

Висновки. Таким чином, новостворені структури під методичним керівництвом управлінь економіки обласних державних адміністрацій та з залученням потенціалу регіональних вузів могли б в короткий термін провести моніторинг інвестиційних намірів всіх існуючих господарюючих суб'єктів, оцінити можливість залучення інвестицій для використання природно-ресурсного потенціалу регіону, надавати конкретну допомогу в обґрунтуванні перспективних нововведень, розробці бізнес-пропозицій та бізнес-планів.

Агентства регіонального розвитку могли б концентровано здійснювати інформаційний супровід інвестиційного потенціалу регіону на інвест-форумах національного та міждержавного рівнів, працювати з інвесторами, особливо по проектах, які носять тиражований характер або ж дають можливість реалізуватися інтересам формування кластерів.

Використані джерела інформації:

1. Данилишин Б.М. Інвестиційна політика в Україні:[монографія]/ Б.М.Данилишин, М.Х. Корецький, О.І.Дацій. – Донецьк: «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 292 с.
2. Інвестиційна політика в Україні на регіональному рівні. Економічне есе. / Інститут Реформ. – Київ, 2003. – Вип. 16. – 88 с.
3. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки : [монографія] / В.І. Кириленко. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с.
4. Колот І.П. Регіональна інвестиційна політика: проблеми і перспективи / Колот І.П., Внукова Н.М, Косарева І.П. – Харків: ТОВ „Модель всесвіту”, 2000. – 176 с.
5. Мельник М.І. Інвестиційний клімат регіону: теоретичні та прикладні засади дослідження: [монографія] / М.І. Мельник.– Львів: ІРД НАН України, 2008. – 304 с.

Рецензент: Корецький М.Х., д.держ.упр., професор.

УДК: 351;711

Глеба В.Ю.,
заступник головного архітектора
Київської області,
магістр державного управління

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ГЕОПРОСТОРОВИХ ДАНИХ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розглядаються методологічні підходи до формування регіональної інфраструктури геопросторових даних Київської області, досліджуються аспекти сучасної моделі планування з практичним застосуванням нових технологій інформаційно-аналітичного забезпечення управління розвитком територій.

Рассматриваются методологические подходы к формированию региональной инфраструктуры геопространственных данных Киевской области, исследуются аспекты современной модели территориального планирования с практическим применением новых технологий информационно-аналитического обеспечения управления развитием территорий.